آواز تاجیک

Рӯзнома аз соли 1924 чоп мешавад

Номҳои пешинаи рӯзнома «Овози тоҷики камбағал» (соли 1924), «Овози тоҷик» (соли 1924-1931), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1931-1940), «Ӯзбекистони сурх» (солҳои 1950-1964), «Ҳақиқати Ӯзбекистон» (солҳои 1964-1991)

Банӣ одам аъзои якдигаранд!

Овози тоҷик

8 апрели соли 2026
Чоршанбе
№ 28
(15247)

e-mail: ovozitoj@umail.uz, ovozi@list.ru

ВАЗИФАҲОИ АФЗАЛИЯТНОК ДАР СОҲАИ ТАРБИЯИ ҶИСМОНӢ ВА ВАРЗИШ МУАЙЯН ГАРДИДАНД

Тахти раёсати Президент Шавкат Мирзиёев бахшида ба масъалаҳои ба сатҳи нав бардоштани соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, ҷалби васеи аҳолӣ ба варзиши оммавӣ, инчунин такмил додани низоми интихоб кардан ва омодасозии варзишгарон ҷамъомади видеоселекторӣ баргузор гардид.

Дар оғози ҷамъомад роҳбари давлат таъкид намуд, ки варзиш на танҳо мусобиқа, балки тарзи ҳаёти солим, интизом, ватандӯстӣ ва нерӯи бузургест, ки нуфузи мамлакатро дар ҷаҳон муаррифӣ менамояд.

Зикр гардид, ки тайи нӯҳ соли охир дар беш аз 1,5 ҳазор маҳалла 1 ҳазору 774 майдончаи муосири варзишӣ бунёд шудаанд. Дар минтақаҳо зиёда аз 200 иншооти бузурги варзишӣ, қариб 4 ҳазор клуби хусусии варзишӣ ба фаъолият шурӯъ кардаанд. Шумораи ҷавононе, ки ба таври касбӣ ба варзиш машғуланд, ду баробар афзуда, варзишгарони дастаҳои мунтахаби олимпӣ ду баробар ва паралимпӣ се баробар зиёд шудаанд.

Варзишгарони мо танҳо соли гузашта дар мусобиқаҳои байналмилалӣ 452 медали тилло, 418 нуқра ва 501 биринҷӣ ба даст оварданд. Беш аз 50 нафари онҳо рекордҳои ҷаҳон ва Осиёро нав карданд.

Дар ҷамъомад баробари дастовардҳо, мушкилот ва камбудиҳои мавҷудаи соҳа низ ҳамаҷониба таҳлил гардиданд.

Алҳол пурра мавриди истифода қарор нагирифтани имкониятҳои мавҷуда дар минтақаҳо аз ҷониби роҳбарони 26 федератсия, ки оид ба намудҳои олимпии варзиш фаъолият доранд ва ҳокимон мавриди танқид қарор гирифт. Аз ҷумла, таъкид гардид, ки дар сурати истифодаи босамари имкониятҳои 207 муассисаи таҳсилоти олӣ, 15 маркази олимпӣ ва паралимпӣ, 310 мактаби варзишӣ ва 16 мактаб-интернати варзишӣ, натиҷаҳо бобати омодасозии чемпионҳо ва ба даст овардани роҳхатҳо барои мусобиқаҳо боз ҳам беҳтар мегардиданд.

Таҷрибаҳои мусбати ин самт низ зикр шуданд. Масалан, соли гузашта дар ноҳияи Зарбдор 34 ҳазор ҷавон аз 23 маҳалла ба варзиши оммавӣ ҷалб гардиданд. Дар ноҳия 3 толори нави варзишӣ қад афрохта, ба тенниси рӯимизӣ, таэквондо ва волейбол ихтисосонида шуданд. Дар ҳамкорӣ бо соҳибкорон 2 майдони пӯшидаи футбол ва клуби фитнес таъсис ёфт. Дар натиҷа, соли ҷорӣ ноҳияи Зарбдор бори аввал ба чемпионати Ӯзбекистон оид ба волейбол ва тенниси рӯимизӣ мизбонӣ менамояд.

Ба масъулон супориш дода шуд, ки таҷрибаи ноҳияи Зарбдорро омӯхта, онро дар тамоми минтақаҳо ҷорӣ намоянд.

Ҳамчунин гуфта шуд, ки дар баъзе мактабҳо маҳфилҳои варзишӣ танҳо ба ном амал карда, дар онҳо ҳамагӣ 3-4 нафар иштирок мекунанд. Аз ҷумла, соли гузашта аз чор як ҳиссаи донишомӯзони мактабҳои вилоятҳои Ҷиззах, Қашқадарё ва Фарғона ҳатто талаботи ҳадди ақалли омодагии ҷисмониро иҷро карда натавонистанд.

Ба ҳокимон супурда шуд, ки дар ҳар як мактаб барои маҳфилҳои варзишӣ шароити зарурӣ фароҳам оварда, фарогириро зиёд ва кӯдаконро бештар ба варзиш ҷалб намоянд.

Имрӯз натиҷаҳои баъзе мактабҳои ихтисосонидашудаи варзишӣ аз мактабҳои одии варзишӣ қариб фарқ намекунад. Масалан, натиҷаи ба даст овардаи 4 мактаби ихтисосонидашудаи шаҳри Тирмиз дар ҳадди як мактаби варзишии ноҳияи Ҷарқӯрғон ҳам нест. Соли гузашта Мактаби варзишии Ҷарқӯрғон дар чемпионатҳои Осиё ва ҷаҳон 6 медал ба даст оварда бошад, дар ҳисоби 4 мактаби ихтисосонидашудаи вилоят танҳо 1 медал ҳасту халос.

Аз ин рӯ, зарурати тағйир додани усули кори директор, мураббиён ва дастаҳои мактабҳои ихтисосонидашудаи варзишӣ, муайян кардани нуқтаҳои рушд ва вобаста намудани маоши онҳо ба натиҷаҳои тарбиягирандагон таъкид гардид.

Илова бар ин, низоме роҳандозӣ хоҳад шуд, ки ба мактабҳои варзишии дорои натиҷаҳои баланд, ғайр аз ҳавасмандгардонии ҷорӣ, мукофоти иловагӣ ба маблағи 500 миллион сӯм тақдим гардад.

Вазъи рушди варзиш дар муассисаҳои таҳсилоти олӣ низ аз нигоҳи танқидӣ баррасӣ гардид. Қайд шуд, ки ҳамкорӣ бо федератсияҳо ва вобаста кардани мураббиёни инфиродӣ барои донишҷӯёни боистеъдод дар сатҳи зарурӣ нест. 70 фоизи донишҷӯёни Донишкадаи политехникии Ҷиззах, филиали Донишгоҳи тиббии Тошканд дар Тирмиз, Донишгоҳи давлатии техникии Қаршӣ ва Донишгоҳи давлатии Бухоро меъёрҳои ҷисмониро супорида натавонистаанд. Ин аз он гувоҳӣ медиҳад, ки дар ин муассисаҳои таҳсилоти олӣ клубҳои варзишӣ дар сатҳи зарурӣ кор намебаранд.

Дар робита ба ин, ба ректорони 207 муассисаи таҳсилоти олӣ супориш дода шуд, ки таҷрибаи мусбати Донишгоҳи давлатии Тирмизро дар ин самт омӯхта, нақшаи мушаххаси солонаи рушди варзишро таҳия намоянд.

Дар ҷамъомад натиҷа ва мушкилоти намудҳои алоҳидаи варзиш низ таҳлил гардиданд. Бахусус, туфайли фароҳам овардани шароити зарурӣ барои пойгоҳи тирпаронӣ, дар ин намуди варзиш натиҷаҳои назаррас ба даст омадаанд. Пешравиҳои мусбат дар футбол, гӯштӣ, велоспорт, варзиши сабук ва шиноварӣ низ эътироф шуданд.

Ҳамзамон, ба 100 нафар ҳам нарасидани шумораи шамшербозоне, ки дар 6 пойгоҳи Ҷиззах шуғл меварзанд, пурра истифода нашудани иқтидорҳо, ки барои батут ва акробатика фароҳам гардидаанд, инчунин натиҷаҳои нокифоя дар теннис ва варзиши аспдавонӣ мавриди танқид қарор гирифтанд.

Таъкид гардид, ки алҳол барқарорсозии варзишгарон баъди ҷароҳат, ташхиси ҳолати мушакҳо ва таҳлили функсионалӣ асосан дар хориҷи кишвар анҷом дода мешавад. Аз ин рӯ, федератсияҳо маҷбуранд, ки шифокорони варзиш, фармаколог ва диетологҳоро аз хориҷ ҷалб менамоянд.

Акнун ҳар як маркази ихтисосонидашудаи тиббӣ бо федератсияҳои дахлдори варзишӣ ҳамкорӣ хоҳад кард. Онҳо ҳар моҳ вазъи саломатии аъзои дастаҳои мунтахабро ташхис намуда, хатари ҷароҳатро арзёбӣ мекунанд, сарбории ҷисмониро аз лиҳози илмӣ таҳлил намуда, ба мураббиён тавсияҳои тиббӣ медиҳанд.

Роҳбари давлат як қатор ташаббусҳоро барои ба марҳилаи сифатан нав бардоштани ислоҳоти соҳа низ пешниҳод кард.

Минбаъд натиҷабахшии варзиши оммавӣ дар маҳаллаҳо на танҳо аз рӯйи фарогирӣ, балки бо нишондиҳандаҳои саломатии аҳолӣ низ арзёбӣ хоҳад шуд. Дар як ноҳияи ҳар як вилоят «балансии саломатӣ» ташаккул дода мешавад. Аз байни аҳолие, ки фаъолона бо варзиш машғуланд, гурӯҳи «ихтиёриёни тарзи ҳаёти солим» созмон дода мешавад. Онҳо дар маҳаллаҳо варзиш ва меъёрҳои ҳаёти солимро тарғиб мекунанд.

(Давомаш дар саҳ.2).

Соли ҷорӣ дар панҷ ҳазор гектар замини ноҳияи Олтиариқи вилояти Фарғона парвариши пахта ба нақша гирифта шудааст. Дар 1600 гектари он мувофиқи таҷрибаи Шинҷон – Уйғур пахта рӯёнида мешавад.
Ҳоло дар ноҳия корҳои киштани тухмӣ амалӣ мешаванд, аз ҷумла дар 30 гектар майдони хоҷагии фермерии «Диёр Олтинобод» пахта дар зери плёнка парвариш карда мешавад.
Тавре ки масъулони хоҷагии фермерӣ таъкид мекунанд, ин усули кор барои истифодаи босамари захираҳои об ва техника имкон медиҳад. Ба коҳиш додани хароҷот ва кам кардани меҳнати дастӣ мусоидат менамояд.
Дар хоҷагӣ парвариши киштзори хушадор дар 30 гектар замин низ хуб аст.

Суратгир: М. ҚОДИРОВ (ӮзА).

РУШДИ ҲАМКОРИҲОИ БАЙНИПАРЛУМОНӢ БО РУСИЯ ДАСТГИРӢ КАРДА ШУД

7 апрел Президенти Ҷумҳурии Ӯзбекистон Шавкат Мирзиёев бо Раиси Шӯрои Федератсияи Маҷлиси Федералии Федератсияи Русия Валентина Матвиенко суҳбати телефонӣ анҷом дод.

Дар оғози суҳбат роҳбари давлат Валентина Матвиенкоро ба муносибати зодрӯзаш самимона табрик гуфта, ба ӯ саломатии мустаҳкам, бахту саодат ва комёбиҳои бузург орзу намуд.

Саҳми фаъолонаи парлумонҳои ду мамлакат дар таҳкими шарикии стратегии густурда ва муносибатҳои ҳампаймонӣ миёни Ӯзбекистон ва Русия бо қаноатмандӣ зикр гардид.

Ҷамъомадҳои комиссия оид ба ҳамкории палатаҳои болоии парлумонҳо ҳар сол баргузор мешаванд. Ҳамчунин ҳамкорӣ дар доираи Ассамблеяи байнипарлумонии ИДМ босамар роҳандозӣ шудааст.

Дар анҷоми мулоқот роҳбари Ӯзбекистон бори дигар таъкид кард, ки ӯ аз рушди ҳамкориҳои қарин ва самарабахши байни парлумонҳои ду мамлакат пуштибонӣ менамояд.

ӮзА.

Сайёҳӣ

БА ЛОИҲАИ БУЗУРГ АСОС ГУЗОШТА ШУД

Дар ноҳияи Поп ба сохтмони маҷмааи бузурги сайёҳии «Arashan Resort» санги асос гузошта шуд.

Алҳол дар мамлакатамон сайёҳӣ, ки аз соҳаҳои сердаромад ба шумор меравад, аз масъалаҳои муҳим аст.

Аз ҷумла, дар вилояти Намангон дар ин хусус корҳо самарабахшанд.

Ноҳияи Поп дар шимоли Водии Фарғона, дар минтақаи фаъоли геологӣ ҷойгир аст. Иқлимаш софу табиаташ зебост. Аз сабаби шароиту имкониятҳои васеъ дар минтақаҳои деҳаҳои Чодак, Парда Турсун, Чоркесар ва гузаргоҳи Қамчиқ ба соҳаи сайёҳӣ аҳамияти зиёд дода мешавад.

Лоиҳаи навбатии сайёҳӣ, ки маҷмааи бузурги сайёҳии «Arashan Resort» дар ҳудуди кӯли Арашон амалӣ карда мешавад, муаррифӣ шуд.

Лоиҳа бо арзиши умумии 150 миллион доллар дар масоҳати 600 гектар ташкил карда мешавад ва ба як маркази бузурги истироҳатӣ ва сайёҳӣ табдил меёбад.

Дар рӯзҳои иди Наврӯз барои сохтмони ин маҷмаа гузошта шудани санги асос ба шодмонии дучанд табдил ёфт.

Дар чорабинӣ намояндагони мақомоти идораҳои ҳифзи ҳуқуқ, роҳбарони ташкилотҳои давлатӣ, созмонҳои ҷамъиятӣ ва «Нуронӣ» иштирок карданд.

Ҳокими вилоят Шавкатҷон Абдураззоқов ҳозиронро бо иди Наврӯз табрик намуда, дар бораи моҳияти лоиҳаи нави сайёҳӣ суханронӣ кард.

Лоиҳа бо ҳамкории ширкати бонуфузи Ҷопон «NGEA– Nippon Global Education and Assessment» мувофиқи стандартҳои байналмилалӣ сохта мешавад.

– Афзудани шумораи сайёҳон ва меҳмонон ба иқтисодиёти миллӣ манфиат мебахшад. Рушди ин соҳа ба пешравии кишвар дар арсаи ҷаҳон мусоидат менамояд, – мегӯяд роҳбари лоиҳа Баҳром Музаффаров. – Мо бинобар қаторкӯҳҳо, табиати беназир ва манзараҳои зебову ноанъанавӣ ин ҳудудро интихоб кардем. Дар ин ҷо бо масоҳати дарозии 7 км пули овезон низ сохта мешавад. Инчунин, бинои қабули меҳмонон, этномаҷмааи замонавӣ, ки расму оин ва анъанаҳои миллиро инъикос мекунад, барпо хоҳад шуд.

Ғайр аз ин дар доираи маҷмааи минтақаҳои сайёҳии экологӣ, инфрасохтори сайёҳии экстремалӣ ва кӯҳӣ, марказҳои сайёҳии гастрономӣ, фароғатии фарҳангӣ ва минтақаҳои саломатӣ таъсис дода мешаванд. Дар атрофи кӯл майдончаи оббозӣ барои кӯдакон ва маҷмааи таомҳои миллӣ низ сохта хоҳанд шуд. Бунёди боғҳои фароғатӣ, маҷмааҳои лижаронӣ, зиплайнҳо, тарабхона ва қаҳвахонаҳо, амфитеатр, экобозор, ҳавзҳои гармӣ ба нақша гирифта шудаанд. Дар 5 гектар замин кӯли сунъӣ ташкил карда, дар атрофи он сохтмонҳои фарҳангӣ ва масканҳои фароғатӣ низ барпо мешавад.

Ҳамчунин сохтани майдончаи бозӣ барои кӯдакон, хонаҳои эко, минтақаҳои истироҳатии нав ба нақша гирифта шудааст.

Пас аз пурра ба кор андохтани лоиҳа рӯзе 2,5, соле 912 ҳазор сайёҳ қабул карда мешавад. Муҳимтар аз ҳама, беш аз 2 ҳазор ҷойҳои корӣ таъсис меёбанд.

Ин лоиҳаи бузурги сайёҳӣ дар тӯли 3 сол дар 3 навбат ба фаъолият шурӯъ мекунад. Навбати аввалини лоиҳа то охири соли ҷорӣ ба охир мерасад ва барои афзоиши минбаъдаи сайёҳии минтақа, таъсиси ҷойҳои нави корӣ ва муҳимтар аз ҳама, таъмини амният дар асоси стандартҳои ҷаҳонӣ, инчунин рушди босуръати сайёҳии дохилӣ ва хориҷӣ хизмат хоҳад кард.

Ташаббускорони лоиҳа ва масъулон корҳоро мувофиқи дастур ва тавсияҳо оғоз мекунанд.

Дар ин ҷо пазироии сайёҳони маҳаллиparticularly хориҷӣ дар чаҳор фасли сол имконпазир аст.

Суруду навоҳои дилкаши сарояндагон ба чорабинӣ рӯҳи идона бахшид.

Шоҳида ДАМИНОВА,
мухбири «Овози тоҷик» дар вилояти Намангон.

ДӮСТӢ ПОЯНДА БОД!

Бинобар даъвати ҳокими ноҳияи Бӯка Сардор Исоқулов меҳмонон аз ҳокимияти ноҳияи Мастчоҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маҳаллаи Навободи ноҳия ташриф оварданд.

– Шукронаи истиқлолият ва ташаббусҳои Президентҳои ду мамлакати ба ҳам дӯст – Тоҷикистону Ӯзбекистон солҳои охир рафту омади халқҳои мо хеле хуб шуд. Аз пайи ин сиёсати одилона ҳамкории байни ноҳияҳои Мастчоҳ ва Бӯка низ густариш меёбад, – мегӯяд муовини аввали ҳокими ноҳияи Мастчоҳ Дилшод Зокиров. – Ростӣ дар бораи мардум ва маҳаллаи Навобод борҳо шунида будам ва имрӯз бо чашми худ мебинам. Шаҳрвандони маҳалла аслан мардуми мастчоҳӣ буда, солҳои пеш бо ҳукми тақдир ба ин ҷо кӯч бастаанд.

Ба наздикӣ бо супориши Президенти мамлакат маҳаллаи мазкур ба шаҳраки замонавӣ табдил ёфт, ки боиси ифтихор аст. Дар вақти ташрифи меҳмонон саравval аз осорхонаи бонуи ҳунармандӣ маҳалла Зулайхо Баҳриддинова дидан карданд. То ҳол дар байни мардуми маҳаллӣ мавҷуд будани ҳунарҳои дастӣ гулдӯзӣ, қуроқдӯзӣ ба меҳмонон хуш омад. Ҳар як асари қуроқдӯзӣ рамзи ба худ хос дорад.

Меҳмонон инчунин аз Маркази дӯзандагӣ, ки ба наздикӣ аз ҷониби соҳибкори ҷавони маҳалла Нусратхӯҷа Қосимов сохта, ба истифода дода шуда буд, дидан карданд.

Толори маънавият ва китобхонаи маҳалла, майдончаҳои варзишии волейбол, баскетбол, воркаут ва майдони мини-футболи «Навобод-арена» низ диққати меҳмононро ба худ ҷалб кард.

Баъд аз дидани корҳои ободониву бунёдкории маҳалла Дилшод Зокиров дар бораи риштаҳои бисёрсоринаи дӯстиву некҳамсоягии халқҳои тоҷику ӯзбек изҳори ақида кард.

М. МИРМАҲМАДОВ,
ноҳияи Бӯкаи вилояти Тошканд.

Дар шароити мусоиди иқлим ва заминҳои ҳосилхези Сурхондарё деҳқонони заҳматкаши мо ҳар сол маҳсулоти кишоварзиро, аз ҷумлаи аввалинҳо ба бозорҳои кишвар мерасонанд. Имсол ҳам деҳқонони ноҳияи Музработ ба ҷамъоварии ҳосили пиёз, ки аз маҳсулоти асосии озуқаворӣ аҳолӣ ба ҳисоб меравад, оғоз намуданд.

ҶАМЪОВАРИИ ҲОСИЛИ ПИЁЗ

Аз ҷумла, дар маҳаллаи «Меҳнатобод» дар асоси тамоюли «Як маҳалла – як маҳсулот» парвариши пиёз ба роҳ монда шуд. Айни ҳол маҳсулоти пухтарасида ба бозорҳои дохилӣ баровarda шуда, ҳамзамон ба содирот низ равона мегардад.

Дар маҳалла 855 хоҷагӣ мавҷуд буда, тақрибан 95 фоизи онҳо бо парвариши пиёз машғуланд. Ин нишон медиҳад, ки сабзавоткорӣ барои аҳолии маҳалла ба манбаи устувори даромад табдил ёфтааст.

Яке аз деҳқонони соҳибтаҷриба Холиқназар Бойматов дар майдони 20 сотих замин пиёз парвариш намудааст. Дар мавсими ҷорӣ ӯ то 30 тонна ҳосил гирифтанист. Интизор меравад, ки то 100 миллион сӯм даромад ба даст меояд.

Алҳол дар маҳалла ҷамъоварии ҳосили пиёз ба марҳилаи авҷ расидааст.

Сурайё НОРМАНӢ.
Вилояти СУРХОНДАРЁ.

ОЛАМИ НАБОТОТУ ҲАЙВОНОТ МАНБАИ ҲАСТИИ МОСТ

Аз овони мактабхонӣ хуб медонем, ки Китоби сурх барои ҳифзи табиат, олами набототу ҳайвонот, нигоҳ доштани намудҳои нодири растанӣ ва ҳайвонот аҳамияти калон дорад. Пӯшида нест, ки имрӯз маҳз бо таъсири омилҳои инсонӣ намуди растанӣ ва ҳайвонот коҳиш меёбанд. Аз ин рӯ, агар мо «Китоби сурх»-ро китоби аз ҳама арзишмандтарин ҳисоб кунем, дуруст хоҳад шуд.

«Китоби сурх» таърихи хоси худро дорад. Вақте ки асосгузорони ин китоб барои ҳифз намудан рӯйихати ҳайвонот ва набототи он замон дар остонаи нобудшавӣ қарордоштаро тартиб медоданд, шояд тасаввур накарда бошанд, ки ҳатто ҳайвоноти қаъри уқёнусҳо аз хатогиҳои инсоният аз байн мераванд.

Аз таҳқиқотҳои солҳои охир муайян гардид, ки ҳатто экосистемаи уқёнусҳо аз маводи мухаддир ва моддаҳои психотроп олуда мешаванд. Масалан, гурӯҳи муҳаққиқоне, ки дар ҷазираи Багам ҳолати наҳангҳоро омӯхтанд, дар сеяки хуни онҳо нишонаҳои маводи мухаддир, аз қабили кокаин ва кофеинро пайдо карданд.

Яъне, ин натиҷаи ифлосшавии уқёнусҳост, ки ба экосистемаи он таъсири бештар мерасонад. Маводи мухаддир, бастаҳои кокаин, моддаҳои кимиёвӣ ва фармасевтӣ, партовҳои ба уқёнусҳо партофташуда на танҳо ба ҳолати об, балки ба ҳаёти олами ҳайвоноти он низ таъсири ҷиддӣ мерасонанд.

Нигоҳе ба таърихи «Китоби сурх»

Соли 1948 дар шаҳраки Фонтенблои Фаронса (наздикии Париж) конфронси байналхалқӣ баргузор ва дар он Иттиҳоди байналмилалии ҳифзи табиат ва захираҳои табиӣ (TRAI) таъсис мегардад. Вазифаи асосии иттиҳод андешидани чорабиниҳо нисбати растанӣ ва ҳайвоноте, ки дар остонаи нобудшавӣ қарор дошта, ба кумаки инсонӣ ниёз доранд, муайян карда мешавад. Бо ин мақсад, пас аз як сол, кумитаи доимии хидмати наҷот ташкил дода мешавад ва ба он яке аз мутахассиси номии ҳифзи табиат Питер Скотт ҳамчун роҳбар интихоб мегардад. Ҳадафи кумита тартиб додани рӯйхати намуди ҳайвоноти нодир, ки дар саросари ҷаҳон зери хатари нобудшавӣ қарор доштанд ва муайян намудани сабаби ба вуқӯъ пайвастани чунин ҳолат буд. Азбаски ранги сурх аломати хатарро дорад, аз ин рӯ, бо пешниҳоди Питер Скотт, он рӯйхатро «Китоби сурх» меноманд.

Нахустин «Китоби сурх» пас аз меҳнати пурмашаққати 14-сола – соли 1963 рӯйи чопро мебинад. Дар он барои ҳар як намуди ҳайвон саҳифаи алоҳида ҷудо карда шуда, маълумоти мухтасар оиди макони зист, ҳолат, шумораи умумӣ, чорабиниҳои андешида ҷиҳати ҳифз ва афзоиши онҳо дохил гардида буд. Намудҳои нодиртарин ва зери хатари нобудшавӣ қарордоштаи ҳайвонот дар саҳифаи сурх чоп карда мешуданд. Нашри дуюми «Китоби сурх» аз се ҷилд иборат буда, тӯли солҳои 1966-1971 нашр мегардад.

Намуди растаниҳое, ки ба «Китоби сурх» дохил карда шудаанд, мувофиқи таснифоти Иттиҳоди байналхалқии ҳифзи табиат вобаста ба дараҷаи нодир буданашон, ба чор гурӯҳ тақсим мешаванд. Ба гурӯҳи аввал намуди растаниҳоеро дохил намудаанд, ки несту нобуд гардиданд ё ки зери хатари нобудшавӣ мебошанд, ҳарчанд намуди чунин растаниҳо тӯли чанд сол дар табиат вонамехӯранд, аммо имкони нигоҳ доштани онҳо танҳо дар ҷойҳои мушаххасе, ки ҷамъовариашон душвор аст ё дар шароити маҳаллӣ вуҷуд дорад. Ба гурӯҳи дуюм растаниҳоеро дохил намуданд, ки зери хатари нобудшавӣ буда, нигаҳдории онҳо ба ҳифзи махсус ниёз дорад.

Гурӯҳи сеюм намуди нодири растаниҳоро дар бар мегирад, ки онҳо дар муддати кӯтоҳ дар минтақаҳои хурд таҳти хатари нобудшавӣ мондаанд ва ба муҳофизати махсус ниёз доранд.

Чаҳорум, намуди растаниҳое мебошад, ки шумора ва паҳншавии онҳо дар муддати муайян бо сабабҳои табиӣ ё ки таъсири омилҳои антропогенӣ (таъсири инсон ба табиат) коҳиш ёфтааст.

Ҳайвонот ва набототи нодири кишварамон чӣ гуна нигаҳдорӣ мешаванд?

Китоби сурхи кишвари мо дар вақтҳои муайян аз нав чоп мешаванд. Хушбахтона, дар ин муддат шумораи баъзе намудҳои олами ҳайвонот ва наботот, ки дар ин китоб зикр шудаанд, афзоиш меёбад. Баъзеи онҳо бераҳмона нобуд карда мешаванд. Мутаассифона, дар нашрҳои нав номҳои наве, ки аз сабаби омилҳои инсонӣ нопадид ё кам мешаванд, дохил мегардад.

«Китоби сурхи Ӯзбекистон» рӯйхати расмии давлатии намудҳои нодир ва зери хатари нобудшавӣ қарордоштаи растаниҳо ва ҳайвоноти кишварамон буда, мувофиқи Низомномае, ки бо қарори Девони Вазирон аз 19 декабри соли 2018 тасдиқ шудааст, нигоҳ дошта мешавад.

Кофтуков ва корҳои таҳқиқотии илмии охир нишон медиҳанд, ки беш аз 100 намуди растании кишвари мо бояд ба «Китоби сурх» дохил карда шаванд. Агар дар соли 1998 шумораи намуди растаниҳое, ки ба «Китоби сурхи Ӯзбекистон» дохил карда шуда буданд, 301-торо ташкил карда бошад, дар нашри нави соли 2019-и ин китоб 314 намуди растаниро дохил кардаанд, ки ба 48 оила тааллуқ доранд.

Танҳо дарахтон ҳаворо полида, тоза мекунанд

Имрӯз қонунҳо ва санадҳои меъёрии зиёде амал мекунанд, ки мустақиман муносибатҳоро дар соҳаи ҳифзи муҳити зист ва истифодаи оқилонаи захираҳои табиӣ, шартҳои истифодаи баъзе намудҳои захираҳои табиӣ, ташкили минтақаҳои ҳифзшавандаи категорияҳои гуногун, низом ва тартиб, инчунин татбиқи экспертизаи экологии давлатиро ба танзим меоранд.

Кишвари мо макони намуди сершумори паррандагон, ҳайвоноти обиву хушкӣ, сутунмӯҳраву бесутунмӯҳра, ширхораву хазандагон буда, инчунин дар он тақрибан 4500 намуди растанӣ мавҷуд мебошад. Дар минтақаҳои табиии ҳифзшавандаи кишвари мо ҷиҳати нигоҳ доштани табиати беназир ва ҳифзи гуногунии биологӣ, барқарор ва афзоиши онҳо корҳои зиёд ба амал татбиқ мегарданд.

Дар ҷумҳурӣ 8 мамнӯъгоҳи давлатӣ (Чотқол, Зомин, Нурато, Ҳисор, Китоб, Сурхон, Зарафшон, Қизилқум), 2 боғи табиии миллӣ (боғҳои Угом-Чотқал ва Зомин), 1 мамнӯъгоҳи биосферии давлатӣ (мамнӯъгоҳи биосферии Амударёи Поён) ва парваришхонаҳои зиёд фаъолият мекунанд. Инчунин минтақаҳои табиии ҳифзшаванда мавҷуданд, ки дар онҳо 181 намуди ҳайвонот ва 400 намуди растаниҳои ба «Китоби сурх»-и маҳаллӣ ва байналхалқӣ воридгардида таҳти ҳимояи давлатӣ қарор гирифтаанд.

Табиат натанҳо мисли модар меҳрубон ва саховатпеша аст, ӯ заргари моҳирро низ мемонад. Дар он беш аз 20 ҳазор намуди растаниву гиёҳҳои шифобахш мавҷуданд, ки ҳамчун «полоиш» амал карда, ҳавои атмосфераро тоза мекунанд. Мувозинати экологӣ пеш аз ҳама ба худи мо вобаста аст. Мӯрчаву кирм, гулу растаниҳое, ки дар назари мо ночиз менамоянд, чунон бо ҳам пайваставу ҳамоҳанг мебошанд, ки агар яке аз онҳо тамоман нобуд гардад, ҳаёти дуюмини он зери хатар мемонад.

Дар хулоса, бояд қайд кард, ки ҳифзи табиати зебо, ҳавои тоза, оби шифобахшу зулол, муҳити зист, замин ва захираҳои дигар ва расонидани онҳо ба наслҳои оянда на танҳо вазифаи ходимони соҳа, балки вазифаи инсонии ҳар яки мо низ мебошад.

Набия НОДИРОВА,
мухбири «Овози тоҷик».

Дар доираи марҳилаи дуюми лоиҳаи «Рушди ҳамаҷонибаи деҳот», ки бо иштироки Бонки исломии рушд ва Барномаи рушди Созмони Милали Муттаҳид дар панҷ ноҳияи вилояти Сурхондарё амалӣ мегардад, 237 зерлоиҳа дар 60 маҳалла татбиқ мешавад.

ТАТБИҚИ ЛОИҲАҲОИ ИНФРАСОХТОРӢ — МАВРИДИ ОМӮЗИШ

Дар ноҳияҳои Музработ, Ангор ва Шеробод ҷараёни иҷрои корҳои амалишаванда дар доираи ин лоиҳаи байналмилалӣ мавриди омӯзиш қарор дода шуд.

Рафти иҷрои ин лоиҳаҳо, ки ба беҳтар намудани инфрасохтори маҳаллаҳо ва баланд бардоштани сатҳи зиндагии аҳолӣ равона гардидаанд, бояд таҳти назорати қатъӣ қарор дода шавад.

Дар ҷараёни омӯзиш корҳое, ки дар ноҳияи Қизириқ тибқи барномаи «Маркази тараққиёт ва роҳбарӣ» амалӣ мегарданд, дар партави «ноҳияе бо симои Ӯзбекистони Нав» мавриди шиносоӣ қарор гирифтанд.

Дар ин ҷараён иҷрои корҳои таҷдиди роҳи самти маҷмааи Исо Тирмизӣ ва ободонии атрофи он низ баррасӣ гардид.

Масъулон вазифадор карда шуданд, ки корҳоро саривақт ва босифат анҷом диҳанд, бо назардошти он ки сайёҳони маҳаллӣ ва хориҷӣ рӯ ба афзоиш ниҳодаанд, ҳудудро ба намои муосир мутобиқ гардонанд.

Сурайё НОРМАНӢ.
Вилояти СУРХОНДАРЁ.

ГОЛИШЕВ ВЯЧЕСЛАВ АРКАДЕВИЧ

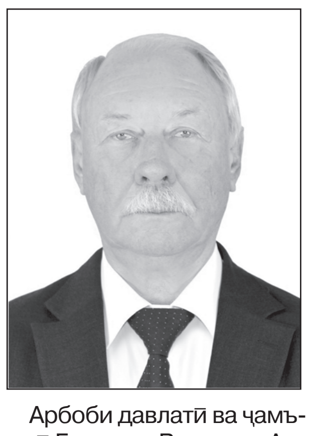

Арбоби давлатӣ ва ҷамъиятӣ Голишев Вячеслав Аркадевич 7 апрели соли ҷорӣ дар синни 75 вафот кард.

Вячеслав Голишев 4 майи соли 1951 дар шаҳри Омски Федератсияи Русия ба дунё омадааст. Соли 1972 Донишкадаи хоҷагии халқи Тошканд (ҳоло Донишгоҳи давлатии иқтисодиёти Тошканд)-ро аз рӯйи ихтисоси иқтисодчӣ хатм намудааст. Соли 1980 аспирантураи Донишгоҳи давлатии Маскав ба номи М. Ломоносовро ба итмом расонда, рисолаи номзадии худро ҳимоя кардааст.

Фаъолияти меҳнатиашро дар соҳаи матбаа ҳамчун иқтисодчӣ оғоз намуда, баъдан дар Донишкадаи хоҷагии халқи Тошканд, Институти илмию тадқиқотии иқтисод ва меъёрҳои назди Кумитаи давлатии бонақшагирии Ӯзбекистон, инчунин дар вазифаҳои гуногуни мақомоти ҳизбӣ ва давлатии ҷумҳурӣ кор кардааст.

Солҳои 1992–1995 муовини директори Институти мушкилоти ҷаҳонии назди Президенти Ҷумҳурии Ӯзбекистон, инчунин муовини якуми раиси Кумитаи давлатии муайянсозии дурнамо ва омор буд.

Солҳои 2005–2006 В.А. Голишев дар вазифаҳои муовини Сарвазири Ҷумҳурии Ӯзбекистон, вазири иқтисодиёт ва роҳбари маҷмааи масъалаҳои иқтисодӣ ва робитаҳои иқтисоди хориҷӣ фаъолият намуда, ба самтҳои муҳими рушди иҷтимоию иқтисодии мамлакат роҳбарӣ кардааст.

Тӯли солҳо ҳамчун корманди фаъолу ташаббускор дар соҳаи идоракунии давлатӣ дар лавозими Мушовири давлатии Президенти Ҷумҳурии Ӯзбекистон фаъолият намуда, таҷрибаи ғанӣ, дониши амиқу иқтидор, фидокорӣ ва ватандӯстии худро нишон додааст. Дар таҳияи барномаҳои давлатӣ ва ҳуҷҷатҳои консептуалӣ оид ба сиёсати иҷтимоию иқтисодии мамлакат бевосита иштирок кардааст.

Чандин маротиба депутати Олий Маҷлиси Ҷумҳурии Ӯзбекистон интихоб шуда, дар рушди парламентаризм ва такмили пойгоҳи қонунгузории ислоҳоти кишвар саҳми шоиста гузоштааст.

Ҷиҳати омода намудани насли нави кадрҳои иқтисодӣ низ фаъолона кор кардааст.

Хидматҳои бузурги Вячеслав Голишев дар назди мамлакат ва халқ аз ҷониби давлат муносиб эътироф гардидаанд. Ӯ бо унвони ифтихории «Иқтисодчии хизматнишондодаи Ҷумҳурии Ӯзбекистон» ва ордени «Дӯстлик» мукофотонида шудааст.

Хотираи арбоби давлатӣ ва ҷамъиятӣ, олим ва коршиноси барҷастаи соҳаи иқтисод, устоди меҳрубони ҷавонон, инсони самимӣ ва хоксор Вячеслав Аркадевич Голишев дар дилҳои мо боқӣ хоҳад монд.

Ш. МИРЗИЁЕВ, Т. НОРБОЕВА, Н. ИСМОИЛОВ, А. АРИПОВ, Ш. АЮПОВ, С.ТУРДИЕВ

ВАЗИФАҲОИ АФЗАЛИЯТНОК ДАР СОҲАИ ТАРБИЯИ ҶИСМОНӢ ВА ВАРЗИШ МУАЙЯН ГАРДИДАНД

(Аввалаш дар саҳ.1).

Дар ҳар як ноҳия ба 10 маҳаллаи намунавӣ дар доираи ин низом либоси варзишӣ ва таҷҳизот ройгон дода мешавад. Дар маҳаллаҳое, ки фарогирии аҳолӣ ба варзиш зиёд мешавад, сатҳи саломатии мардум беҳтар гардида, бемориҳои дилу раг ва диабет коҳиш меёбанд, ихтиёрӣ ва раиси маҳалла дар охири сол то 15 миллион сӯм мукофот мегиранд. Ба мураббӣ, ки барои чорабиниҳои оммавии варзишӣ дар ин маҳалла масъул аст, ба маош ба миқдори 200 фоиз иловапулӣ пардохт карда мешавад.

Қайд гардид, ки дар саросари ҷаҳон машқҳои шадид, ки таҷҳизоти махсус ва инфрасохтори азим талаб намекунанд, чун кроссфит, торафт маъмул мегарданд. Бо ин мақсад то 1 май супориш дода шуд, ки дар ҳамаи мактабҳо ва техникумҳо маҳфилҳои кроссфит ташкил карда шаванд. Соли оянда он ба низоми «Панҷ ташаббус» ворид карда мешавад.

Дар ҷаласа инчунин тартиби нави тарғиби варзиш дар мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳо муайян гардид. Акнун ҳар як вазир, роҳбари соҳа ва бонк, инчунин ҳокими вилоят ва ноҳия бояд барои кормандони худ дар машғулият ба варзиш намуна бошанд ва шароит фароҳам оваранд.

Бо ин мақсад як рӯзи ҳафта ҳамчун Рӯзи варзиш муайян карда мешавад. Дар ин рӯз дар вазорат, идора ва ташкилотҳо машқҳои варзишӣ гузаронида мешаванд. Ибтидо аз ин сол ҳар сол мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ байни вазорат, соҳа, бонк ва ҳокимиятҳо ташкил карда мешаванд.

Барои рушди варзиши оммавӣ дар бахши хусусӣ низ имкониятҳои иловагӣ фароҳам оварда мешаванд. Масалан, соҳибкорон метавонанд хароҷоти сохтмон ва таҷҳизонидани толори варзишӣ ва майдонро барои кормандони худ аз пойгоҳи андозбандии фоида кам намоянд. Барои мураббиёни ҷалбшаванда андози даромад ва андози иҷтимоӣ дар сатҳи 1 фоиз муқаррар карда мешавад.

Дар ҷамъомад инчунин ҷорӣ намудани равиши куллан нав дар асоси занҷири «ноҳия – мактаб – муассисаи варзишӣ – федератсия» барои ҷалби аҳолӣ ба варзиш ва корҳои селексионӣ муайян гардид.

Акнун байни ректори донишгоҳ, роҳбари федератсия ва ҳоким шартномаи сеҷониба баста мешавад. Тибқи он ҳокимон барои ташкили маҳфилҳои варзишӣ дар мактабҳо, техникумҳо ва дигар иншооти варзишии минтақа шароити заруриро фароҳам меоранд, то хонандагон берун аз вақти дарсӣ ба варзиш машғул шаванд.

Ҳамчунин таъкид гардид, ки фарогирии донишҷӯёни донишгоҳҳои варзишӣ бо таҳсилоти дуалӣ муҳим аст ва онҳо ба сифати мураббӣ ба маҳфилҳо равона карда мешаванд. Ба чунин донишҷӯён ба таври худкор шаҳодатномаи мураббӣ дода мешавад. 50 фоизи даромади аз маҳфил бадастомада дар ихтиёри донишҷӯ-мураббӣ мемонад. Ба хатмкунандагони таҳсилоти дуалӣ якҷо бо диплом шаҳодатномаи доварӣ низ дода мешавад.

Дар ҷамъомад вазифа гузошта шуд, ки аллакай дар соли ҷорӣ бо истифода аз низоми нав шумораи шаҳрвандоне, ки мунтазам ба варзиш машғул мешаванд, ду баробар зиёд карда, ба 1 миллион нафар расонда шавад.

Ба масъулон супориш дода шуд, ки платформаи ягона таъсис диҳанд, ки бо истифода аз зеҳни сунъӣ натиҷаҳои варзишгарон ва мураббиёнро таҳлил карда, нақшаҳои тамринро низ таҳия намояд.

Таъкид гардид, ки тадқиқоти илмӣ дар соҳаи варзиш минбаъд бояд танҳо ба ҳаллу фасли масъалаҳои мубрами рӯз равона шаванд ва натиҷаҳои онҳо мустақиман ба амал ҷорӣ гарданд. Агар коркардҳои илмӣ натиҷаи воқеӣ диҳанд, ба болоравии дастовардҳои варзишгарон ва зиёд шудани шумораи медалҳо дар мусобиқаҳои байналмилалӣ мусоидат намоянд, чунин олимон ба миқдори 100 миллион сӯм ҳавасманд гардонда мешаванд.

Ҳамчунин ба рушди ҳаракати олимпӣ ва паралимпӣ таваҷҷуҳи махсус зоҳир гардид. Аз ҳамин сол дар доираи Олимпиадаи президентӣ шумораи намудҳои варзиш, ки аз рӯйи онҳо мусобиқаҳо баргузор мегарданд, ду баробар зиёд шуда, ба 21 адад мерасад. Акнун ин мусобиқаҳо аз рӯйи намудҳои варзиши паралимпӣ низ ташкил карда мешаванд. Ҳар як ҳокими ноҳия ва вилоят дар ҳудуди худ олимпиада баргузор менамояд ва ғолибони онҳо роҳхат ба Олимпиадаи президентӣ соҳиб мешаванд.

Инчунин низоми омодасозӣ ва баланд бардоштани ихтисоси кадрҳо дар самти намудҳои мутобиқшудаи варзиш ба таври куллӣ нав карда мешавад. Филиали тошкандии Донишгоҳи давлатии педагогии Русия ба номи Гертсен ҳамчун муассисаи асосӣ дар соҳаи варзиши фарогир муайян мегардад.

Президенти кишвар махсус таъкид намуд, ки дар дастовардҳои варзишгарони паралимпӣ саҳми шахсоне, ки шабонарӯз онҳоро ҳамроҳӣ мекунанд, хеле назаррас аст. Акнун ба шахсоне, ки варзишгарони паралимпиро дар машғулиятҳои таълимӣ, тамринҳо, мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ҳамроҳӣ мекунанд, хароҷоти роҳ ва зист ҷуброн карда мешавад. Илова бар ин, ба онҳо маоши ҳармоҳа дар ҳаҷми баробари маоши мураббиёни мактабҳои варзишӣ пардохт мегардад.

Сарвари давлат таъкид кард, ки дар Ӯзбекистон варзиш бояд на танҳо кафили саломатӣ ва натиҷаҳои баланд, балки соҳаи даромаднок низ гардад.

Аз ин нуқтаи назар масъалаҳои ташкили чемпионати миллӣ оид ба футбол низ баррасӣ шуданд. Қайд гардид, ки бинобар дар вақти корӣ баргузор шудани баъзе бозиҳо ҳузури мухлисон дар варзишгоҳҳо камтар аз пешбинишуда мебошад.

Ба масъулон супориш дода шуд, ки барномаи зиёд намудани ҳузури мухлисон дар варзишгоҳҳоро тавассути гузаронидани бозиҳо дар рӯзҳои истироҳат ё бегоҳӣ баъд аз соати 19:00, ташкили хизматрасониҳои иловагӣ дар атрофи варзишгоҳҳо, чорабиниҳои мусиқию фароғатӣ, таъмин намудани нақлиёти қулай барои мухлисон ва пешниҳоди бастаҳои дастрасии сайёҳии футбол таҳия намоянд.

Дар ҷаласа инчунин вазъи инфрасохтори варзишӣ дар маҳалҳо баррасӣ гардид. Тавре қайд шуд, дар минтақаҳо 39 иншооти варзишии кушода ва пӯшида бинобар ниёз ба таъмир пурра истифода намешаванд. Вобаста ба ин, ба масъулон супориш дода шуд, ки лоиҳаи қарорро оиди дар шароити шарикии давлативу хусусӣ додани чунин иншоот барои табдил додани онҳо ба маҷмааҳои муосири варзишӣ таҳия намоянд.

Дар робита ба ин, ба масъулин супурда шуд, ки лоиҳаи қарорро дар бораи интиқоли чунин иншоот дар доираи шарикии давлатию бахши хусусӣ барои табдил додани онҳо ба маҷмааҳои варзишии муосир таҳия кунанд.

Ҳамчунин пешниҳод бобати кушодани бахшҳо аз рӯйи намудҳои ғайриолимпии варзиш, ки мавриди таваҷҷуҳи ҷавонон мебошанд, дар мактабҳои варзишӣ ва таъсис додани Конфедератсияи намудҳои ғайриолимпии варзиши Ӯзбекистон ҷонибдорӣ гардид.

Дар ҷараёни ҷамъомад сарвари давлат ҳисоботи роҳбарони соҳа ва ҳокимонро шунида, бо соҳибкорон ва варзишгарон суҳбат кард.

ЎзА.

Дар варзишгоҳи марказии ноҳияи Бӯкаи вилояти Тошканд маросими кушодашавии мусобиқаҳои футбол ва мини-футбол миёни писарону духтарони 38 маҳаллаи ноҳия барои Ҷоми раиси Хидмати амнияти давлатӣ баргузор шуд ва бо ҳамин мавсими соли ҷорӣ оғоз ёфт.

Бояд гуфт, ки дар мусобиқаҳо соли ҷорӣ ҷамъ 80 ҷамоа аз 38 маҳаллаи ноҳия, беш аз 1000 нафар ҷавонон дар мусобиқаҳо ҳунари худро намоиш дода, барои дар миқёси ноҳия баланд бардоштани обруи маҳаллаи худ кӯшиш мекунанд.

***Дар сурат:** лавҳа аз маросими кушодашавӣ.*

Суратгир: М. ҚОДИРЗОДА.

Дар Осорхонаи давлатии санъати тасвирӣ ва таърихи ҳунармандии Ўзбекистон намоишгоҳи «Ганҷинаи даврони Темуриён», ки якҷо бо Осорхонаи давлатии таърихи Темуриён ташкил гардид, кушода шуд.

Он ба мақсади илман таъин кардани дастовардҳои фарҳангӣ, санъат ва илми даврони Темуриён, кушода додани моҳияти таърихии сулолаи Темуриён, ҳамчунин мустаҳкам намудани хотираи миллӣ ва дарки таърихии он айём барои ҷавонон созмон дода шуд.

Дар доираи намоишгоҳ 20 адад сурат бо тасвирҳои графикӣ ва эзоҳот, ки ёдгориҳои меъмориро инъикос мекунанд, намунаҳои санъати тасвирӣ, осори кори ҳарбӣ ва маводи нумизматикаи даврони Темуриён пешниҳод гардидаанд.

Намоишгоҳи «Ганҷинаи даврони Темуриён» ба 690-умин солгарди мавлуди Амир Темур бахшида шуда, барои муҳаққиқон, муаррихон, донишҷўён ва мутахассисони соҳа арзиши муҳими илмиву маърифатӣ дорад.

Суратгир: О. ПАРДАЕВ (ЎзА).

АНЪАНА ВА АРЗИШҲОИ МИЛЛИАМОНРО ҲИФЗ НАМОЕМ

Солҳои охир дар кишвари мо муносибат бо арзишҳои миллӣ куллан тағйир ёфт. Дар зиёратгоҳҳои муқаддаси кишварамон ба мақсади эҳёи анъана ва арзишҳои миллӣ, бузургдошти хотираи гузаштагон ва рушди сайёҳӣ корҳои ободонӣ вусъат пайдо кардаанд. Садҳо масҷиду зиёратгоҳҳо имрўз ба масканҳои маънавияту маърифат табдил ёфтаанд.

Дар Маркази матбуоти миллӣ бо ташаббуси роҳбарияти Агентии мероси фарҳангӣ дар мавзўи «Чораҳои ҳифзи ёдгориҳои байналмилалии фарҳангӣ ва ҷойҳои таърихӣ» нишасти матбуотӣ доир гардид.

Дар чорабинӣ оиди ислоҳоти системавӣ, ки дар самти ҳифз, барқарорсозӣ, омўзиши илмӣ, маъмулгардонӣ ва истифодаи самараноки объектҳои мероси фарҳангӣ, инчунин густариши ҳамкории байналмилалӣ гузаронида мешаванд, маълумоти муфассал пешниҳод карда шуд.

– Дар ҷамъомаде Президент таъкид карда буд, ки «Агар ҷисми ҳаёти ҷамъият иқтисодиёт бошад, қалб ва рўҳи он маънавият аст». Дар ин бобат чандин қарору фармоишҳо ба имзо расиданд. Аз ҷумла, мувофиқи қарори Девони Вазирон аз 4 октябри соли 2019 дар мамлакатамон ҳамагӣ 8370 объекти мероси фарҳангӣ ба қайд гирифта шудааст, – гуфт муовини якуми директори Агентии мероси фарҳангӣ Турсуналӣ Қўзиев. – Аз онҳо 4797 ёдгории археологӣ, 2270 маскани диданӣ, 617 санъати монументалӣ, 530 ёдгории меъморӣ, 156 мозаика ва композитсияҳо. Аз ҷумла, барои экспертиза ҳуҷҷатҳои лоиҳавӣ-сметавӣ оид ба 112 объект пешниҳод карда шуданд, ки 80-тои онҳо хулосаҳои мусбат, 7-то манфӣ, 12-тои онҳо рад карда шуданд ва 13-тои дигар дар санҷиш мебошанд. Системаи литсензиякунонӣ ва додани иҷозатномаҳо дар соҳаи ҳифзи объектҳои мероси фарҳангии моддӣ пурра ба шакли электронӣ гузаронида шудааст. Дар давоми сол 24 ариза санҷида шуда, 12 литсензия дода шуд, инчунин, 12 иҷозатнома барои корҳои илмӣ-консерватсионӣ ва барқарорсозӣ расмӣ гардонида шуд.

Дар доираи лоиҳаи «Осорхонаи виртуалӣ» тамошои 27 осорхонаи давлатӣ ташкил ва системаи дастгирии молиявии онлайн ҷорӣ мегардад. То охири сол шумораи меҳмонони иншоотҳои мероси фарҳангӣ ва осорхонаҳо ба 7 миллион нафар расонида мешавад.

Далер АЗИЗОВ,
хабарнигори «Овози тоҷик».

ЗАФАРИ МАҲАЛЛАҲОИ ВАРЗИК

Дар чорабинии имсолаи «Буҷети кушод» низ бо дуои неки пирон, азму иродаи матини халқ, бахусус бо саъю кўшиши ҷавонон дасти варзикиён баланд омад.

Қизилтеппа, Каркидон, Оғасарой, Баймоқ, Дамобод ва дигар деҳаҳои ноҳияи Чуст дар яктоӣ лоиҳа деҳаи Варзик бошад, якбора дар ду лоиҳа зафар ёфтанд. Аз рўйи лоиҳаҳо, маҳаллаи Майдон бо 9 ҳазору 266 ва маҳаллаи Пилол бо 8 ҳазору 831 овоз ҳар кадом 1 миллиарду 648 миллион сўмӣ маблағро ба даст оварданд.

Бо дастовардҳо барои боз ҳам обод кардани атрофу муҳит ва фароҳам овардани имкониятҳо ба аҳолӣ дар маҳаллаи Майдон ба роҳҳои дарунии кўчаҳо асфалт хобонда мешавад.

Бо чунин мақсад ва маблағи ба дастомада кўчаҳои Шамшод, Сарчашма ва Истеъдод, ҷамъ 3,2 километр роҳҳои маҳаллаи Пилол низ мумфарш мегарданд.

Бурду комёбии маҳаллаҳо ба тамоми мардуми деҳаи Варзик шодию хурсандии бепоён бахшиданд.

Ш. МИРЗОЕВ.
Вилояти НАМАНГОН.

Дар Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Шароф Рашидов ба муносибати 690-солагии арбоби бузурги давлатӣ Амир Темур анҷумани бошукўҳи илмӣ-амалӣ таҳти шиори «Мероси Амир Темур – қадами боэътимод ба сўи Ренессанси савум» баргузор гардид. Дар чорабинии фарҳангӣ олимону мутахассисону бостоншиносон, маркази маънавияту маърифати округи ҳарбӣ, аҳли эҷод, вакилони расонаҳои ахбор ва дигарон ширкат варзиданд.

ЧОРАБИНИИ ФАРҲАНГӢ ДАР ДОИРАИ «МОҲОНАИ АМИР ТЕМУР»

– Имрўз Самарқанди бостонӣ, ки пойтахти давлати темуриён буд, боз ид дорад, – барафзуд доктори фанҳои таърих, профессор Фарҳод Набиев, – зеро бо ташаббусу талаботи Амир Темур шаҳри мо ободу гулгулшукуфон гардид. Иншоотҳои гуногуни меъмории пуршукўҳ қад афрохт, дар атрофи шаҳр 14 боғ бунёд шуд. Боиси хушнудист, ки бо сиёсати оқилона ва дурандешонаи сарвари давлатамон Самарқанд ба маркази сайёҳӣ табдил ёфт ва ҳар сол миллионҳо меҳмонони хориҷӣ ташриф фармуда, бо ёдгориҳои таърихӣ шинос мешаванд.

Дар майдони Регистон тадбири мазкур бо иштироки ҳарбиён идома ёфта, талабагони Донишгоҳи давлатии сохтмону лоиҳакашӣ ба номи Мирзо Улуғбек бо рақсу бозӣ ба ҳозирон ғизои маънавӣ бахшиданд.

Бояд таъкид намуд, ки дар чорчўбаи «Моҳонаи Амир Темур» дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Самарқанд чорабиниҳои пуршукўҳи фарҳангӣ баргузор мешаванд.

Зоҳир ҲАСАНЗОДА,
хабарнигори
«Овози тоҷик»
дар вилояти Самарқанд.

Машъалони маориф

РАҲНАМОИ ЗИНДАГӢ

Сипосатро ба ҷо орем,
эй омўзгори мо,
Ки ҳастӣ раҳкушою раҳнамо
дар рўзгори мо.

Омўзгор раҳнамо ва тарбиятгари донишомўзон мебошад. Ташаккули фикру шуури инсон маҳсули ранҷи омўзгор аст.

Вақте ки кас номи устодро ба забон мегирад, дар пеши назараш симои шахси маҳбуб ва муътабар таҷассум мегардад. Устод бунёдгузори хишти аввали илму дониш ва фазлу камол мебошад.

Бо заҳмати устод ҳар як шогирд мавқеи хешро дар ҷомеа муайян месозад. Устод пайваста талош менамояд, ки шогирдонаш донову тавоно ва ифтихори кишвар бошанду номбардори халқу Ватан гарданд.

Дар ҷомеаи мо омўзгороне ҳастанд, ки бо фаъолияти хеш дар таълиму тарбияи насли наврас нақши муассир гузошта, ҳамвора талош менамоянд, ки шогирдон аз илмҳои замон ба таври амиқ бархурдор гарданд.

Тағоймурод Раҷабов аз қабили ҳамин гуна омўзгорон аст, ки тамоми ҳастии хешро ба таълиму тарбия бахшидааст. Ў соли 1955 дар деҳаи Пораштии ноҳияи Фориш ба дунё омадааст. Аз хурдӣ мисли тағояш Ҷонибеки Қувноқ журналист шуданро орзу мекард. Аз ин ҷост, ки ў ба омўзишу мутолиа диққати махсус медод. Маҳз ташаккули донишу ҷаҳонбинӣ ба ў имкон дод, ки зуд касби ояндаашро интихоб намояд. Баъд аз хатми мактаб, соли 1972 роҳи Тошкандро пеш гирифт ва ҳуҷҷатҳояшро ба шуъбаи журналистикаи Донишгоҳи давлатии Тошканд супорид. Аз имтиҳонҳои қабул гузашт, аммо холҳояш ба шуъбаи рўзонаи журналистика нарасид. Ўро ба шуъбаи шабона қабул карданд. Тағоймурод рўзона дар рўзномаи «Ҳақиқати Ўзбекистон» («Овози тоҷик»-и ҳозира) кор мекард ва шабона мехонд. Курси якумро тамом карда, бинобар шароити оилавӣ ба деҳа баргашт. Дар мактаби зодгоҳ ҳамчун омўзгори фанни мусиқӣ кор кард. Дар давоми 28 соли омўзгорӣ шогирдонаш дар озмунҳои ноҳиявӣ ва вилоятӣ иштирок намуда, ҷойҳои ифтихориро соҳиб гардиданд.

Омўзгор ҳам дар мактаб кор мекарду ҳам ба рўзномаҳои «Овози тоҷик», «Фориш тонги» ва «Жиззах ҳақиқати» мақола, шеър, ҳикояҳо менавишт. Аз шеърҳои ў, ки дар саҳифаи «Ҳақиқати Ўзбекистон» чоп шудаанд, чанд намуна меоварем:

Қалам, бикшо дари рози
диламро,
Бизан нохун зи нав сози
диламро.
Халоиқ то бидонад кистам ман,
Бикун овоз эъҷози диламро.

***

Зи рафти об рафти умр дидем,
Ба ташвиши ҷаҳон якҷо
нишастем.
Ба худ гуфтем ин дунё азиз аст,
Қади боло, рухи зебо азиз аст.
Ба қадри ҳамдигар бояд
расидан,
Ки аз имрўзи мо фардо
азиз аст.

Устод Тағоймурод Раҷабов аз он ифтихорманду сарфароз мебошад, ки шогирдони зиёдеро ба камол расондааст. Онҳо дар соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ фаъолият доранд. Шогирдон ҳамчун омўзгор дар муассисаҳои таълимӣ ба тадрис машғул буда, барои шукуфоии Ватани азизамон хидмат мекунанд.

Комёбиҳои ҳар як шогирд самараи азму талоши устод аст. Бе роҳбалад кас ба қуллаҳои баланди дониш намерасад. Шоир фармудааст:

Устод агар набудӣ,
илму ҳунар набудӣ,
Устод агар набудӣ,
ин зебу фар набудӣ.
Устод агар набудӣ,
беҳтар зи шаҳду шаккар,
Дар боғи илму дониш моро
самар набудӣ!

Собир ЭРГАШЕВ,
омўзгори собиқадор
аз ноҳияи Фориш.

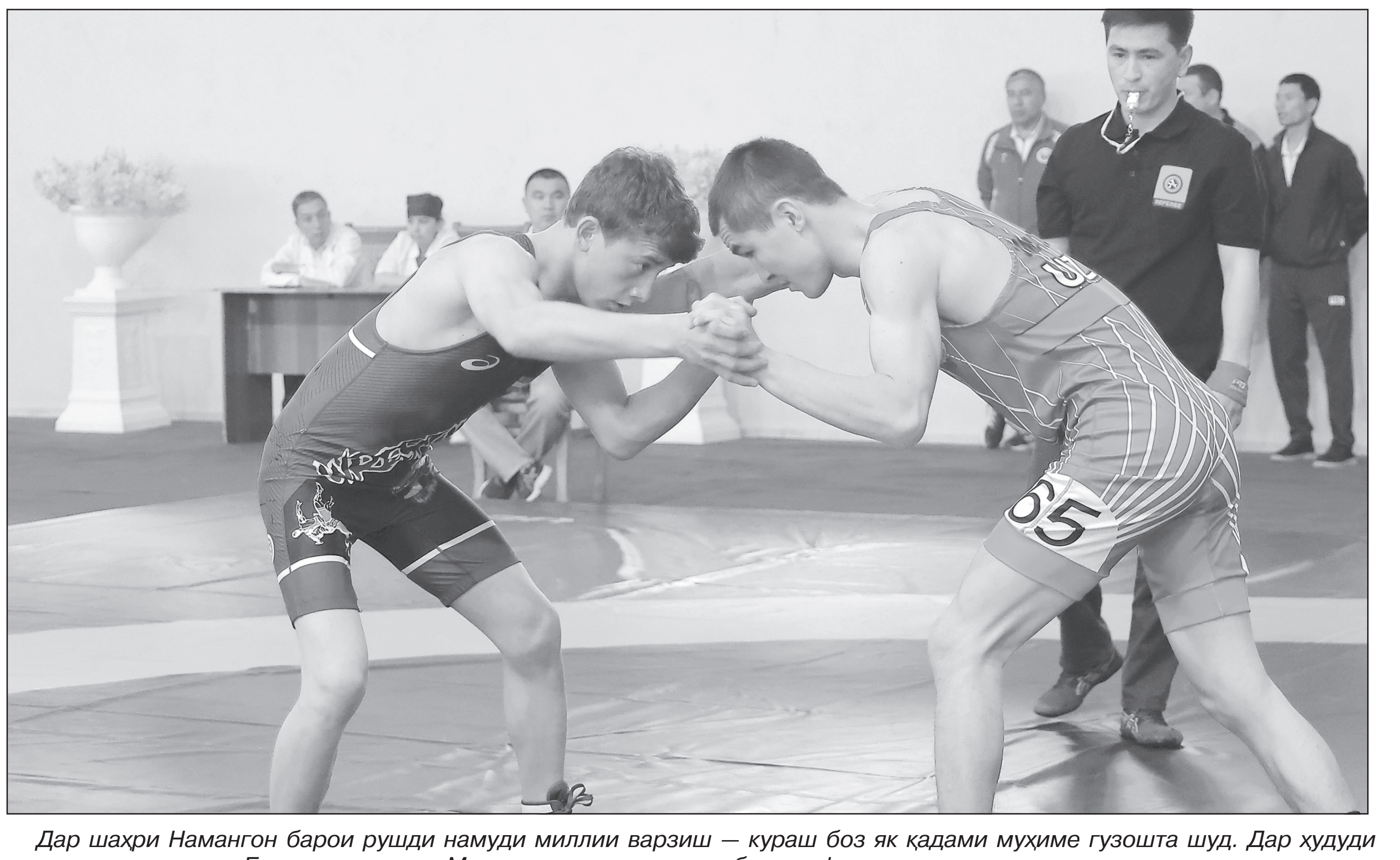

Дар шаҳри Намангон барои рушди намуди миллии варзиш — кураш боз як қадами муҳиме гузошта шуд. Дар ҳудуди маҷмааи варзишии «Баркамол авлод» Маркази муосири кураш ба истифода дода шуд.

Иншооти нав ба ҳамаи талаботи замон ҷавобгў мебошад. Дар он барои варзишгарон шароити қулай фароҳам оварда шудааст: толорҳои машқ бунёд гардида, биноҳои мавҷуда таъмир шуданд ва шабакаҳои муҳандисӣ навсозӣ гардиданд.

Марказ имкон дорад, ки ҳамзамон қариб 100 нафар варзишгарро фаро гирад. Айни замон дар вилоят зиёда аз 3 ҳазор нафар писарон ва духтарон мунтазам бо кураш машғуланд.

Ба ҳамин муносибат, дар маҷмааи варзишии «Баркамол авлод» байни калонсолон ва ҷавонон аз рўи кураши миллӣ ва кураши озод мусобиқаи «Ҷоми прокурор» баргузор гардид.

Дар анҷоми мусобиқа ғолибон ва ҷоизадорон бо диплом, медал ва тўҳфаҳои хотиравӣ қадрдонӣ шуданд.

Суратгир: Ҳ. МАМАДАЛИЕВ (ЎзА).

ҲАМЗА – АДИБ ВА ДРАМАТУРГИ БАРҶАСТА

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзӣ яке аз адибони зуллисонайн ва драматургони барҷастаи нимаи аввали қарни гузашта мебошад. Мо баъзе паҳлўҳои ҳаёт ва фаъолияти ин шахсияти маъруфро дар гузорише таҳти унвони «Осорхонае, ки ҳаёти Ҳамзаро бозтоб кардааст» ба таври кўтоҳ ёдовар шуда будем. Ҳоло дар ин замина бо шоира, муҳаққиқ, адабиётшинос, устоди Донишгоҳи давлатии журналистика ва коммуникатсияҳои оммавии Тошканд Гулбаҳор Саидғаниева, ки солҳои дароз дар Донишкадаи омўзгории Қўқанд фаъолият доштааст, суҳбат анҷом додем.

Бино ба гуфтаи ҳамсуҳбати мо Ҳамза Ҳакимзода Ниёзӣ шахсияти бузурги адабу фарҳанг мебошад. Вай аллакай дар 7-10-солагӣ пораҳои «Маснавии маънавӣ»-и Мавлоно Ҷалолуддини Балхӣ, ғазалҳои Ҳофизи Шерозӣ, Мирзо Абдулқодири Бедил, Аҳмади Ясавӣ, Алишери Навоӣ барин шоирони бузурги форс-тоҷик ва туркизабонро аз ёд медонист. Вай соли 1908 аз Қўқанд ба шаҳри Намангон рафта, дар баробари илмҳои гуногун, забони арабиро низ омўхтааст.

– Тавре аз маълумотҳои муҳаққиқон бармеояд, аввалин театри ўзбек соли 1915 бо ибтикори Ҳамза дар шаҳри Хўқанд арзи вуҷуд намудааст. Вай дар ин театр ҳамчун директор, коргардон ва рассом кор кардааст. Мазҳакаи якпардагии «Роҳнамои илм» маҳз таҳти коргардонии Ҳамза рўйи саҳна омадааст. Ҳамза соли 1918 дар шаҳри Фарғона низ театр ташкил карда, бузургтарин асари худ дар соҳаи драматургия – намоишномаи «Бой ва хидматкор»-ро рўйи саҳна овардааст, – мегўяд Гулбаҳор Саидғаниева.

Ба гуфтаи мавсуф нақши театр дар баланд бардоштани маънавият ва фарҳанги мардум беназир аст. Саҳнаи театр ҷоест, ки тавассути он метавон дар бораи дард, ғам ва қаҳрамонони мардум маълумоти возеҳ пайдо кард. Театри миллӣ дар тўли рушди худ марҳилаҳои гуногунро паси сар намуда, ба сатҳи театри муосир расидааст.

– Дар баъзе манбаъҳо театр ба маънои «Ибратхона» омадааст. Бо ифтихор метавон қайд намуд, ки ватани театри ўзбек шаҳри Қўқанди бостонӣ аст. Зеро аввалин гурўҳи театрӣ дар ин шаҳр аз ҷониби шахсияти барҷастаи замони худ, шоир, оҳангсоз, нависанда, муаллим ва арбоби ҷамъиятӣ Ҳамза Ҳакимзода Ниёзӣ таъсис дода шудааст.

Гуфта мешавад, дар бобати рушд ва фаъолияти театр як гурўҳ шахсиятҳо, монанди Миршаҳид Мироқилов, Муҳиддин Қориёқубов, Мамаҷон Раҳмонов ва Занҷиралӣ Мирзатов саҳми калон гузоштаанд. Ин гурўҳ аз Маҳмуд Баротов, Холмуҳаммад Охундӣ, Ҳасан ва Ҳусейн Эрматов ва Мирҳомид Мироқилов иборат будааст. Машқҳои театр маҳз дар ҳавлии Маҳмуд Баротов баргузор мешудаанд.

– Баъдан ин гурўҳ таҳти роҳбарии Ҳамза шурўъ аз моҳи майи соли 1919 ба ихтиёри шуъбаи сиёсии Ҷабҳаи Туркистон гузашт ва ба Гурўҳи сиёсии мусалмонони минтақавӣ табдил дода шуд. То ин вақт шумораи аъзои дастаи театр ҳудуди 30 нафарро ташкил додааст. Аммо навигарии дигаре, ки аҳамияти таърихиро касб менамояд, ширкати занон дар труппа мебошад ва онҳо аз ду духтари рус Валя Майорова, Маруся Кузнетсова ва як тотордухтар ба номи Фотиҳа Ханнова иборат будаанд, ки нақшҳоро бо маҳорати том иҷро мекардаанд, – тазаккур дод Гулбаҳор.

Тавре ки аз гуфтаҳои ў бармеояд, Ҳамза бо тахаллуси Ниҳон ё Ниҳонӣ ба забони тоҷикӣ шеърҳо навиштааст ва аввалин девони ашъорашро ба ин забон соли 1913 бо номи «Девони Ниҳон» мураттаб сохтааст. Ҳоло ин асар дар захираи дастхатҳои Пажўҳишгоҳи ховаршиносии ба номи Абурайҳони Берунии Академияи улуми Ўзбекистон таҳти рақами 8989 маҳфуз мебошад.

– Мутаассифона, вай ҳамагӣ чиҳил сол умр дидааст, бо вуҷуди ин, осори зиёде аз худ ба ёдгор гузоштааст. Махсусан, намоишномаҳои ў «Бой ва хидматгор», «Найрангҳои Майсара», «Ҷазои туҳматгарон» ба хазинаи тилоии адабиёт дохил шудаанд, – гуфт ҳамсуҳбатам.

Ногуфта намонад, ки 17 декабри соли 1920 дар заминаи гурўҳҳои хурди Тошканд «Театри намунавии минтақавии ўзбекӣ» таъсис дода шудааст ва ин театр пас аз соли 1931 бо номи «Ҳамза» фаъолият доштааст. То соли 1956 драмаи машҳури «Бой ва хидматгор» 500 маротиба ба саҳна гузошта шудааст. Баъди ду сол асарҳои Ҳамза ба забонҳои тоҷикӣ, русӣ, украинӣ, туркманӣ, қазоқӣ, қирғизӣ, қароқалпоқӣ, гурҷӣ, озарбойҷонӣ, арманӣ, тоторӣ, англисӣ, фаронсавӣ, олмонӣ, чехӣ, полякӣ, ҳиндӣ, чинӣ, арабӣ, уйғурӣ, куриёӣ ва бисёр забонҳои дигар тарҷума шудаанд.

Таблиғи эҷодиёти Ҳамза бояд доман фарох намояд. Барои ин аввал бояд омўзиши васеи эҷодиёти ў ба роҳ монда шуда, Ҳамзаи воқеӣ ба мардуми кишвар ва берун аз он муаррифӣ гардад.

На дар давраи шўравӣ ва на имрўз, асарҳои ў ба таври васеъ омўхта ва аз ҷониби адабиётшиносон таблиғ карда нашудаанд. Бо боварӣ метавон гуфт, ки Ҳамзашиносӣ дар мо рушд накардааст, – мегўяд адабиётшинос.

Ба қавли ў барои ба мардум баргардонидани чунин адиби фарҳангсолор, драматург аввалин коре, ки бояд кард, ин аз нав нашр кардани асарҳои ў мебошад. Ба эътиқоди Саидғаниева асарҳои Ҳамза бояд дубора ба китобҳои дарсӣ ва барномаҳои таълимӣ дохил карда шаванд. Зеро вай яке аз бузургтарини намояндаи ҳаракати ҷадидия мебошад, ки имрўз дар кишвари мо маҳз бо ташаббуси Сарвари давлат зиндагиномаи ҷадидони мумтоз таблиғу ташвиқ мегардад.

– Ҳамза эҷодкорест, ки драматургияи ўзбекро офаридааст, шахсест, ки педагогикаи ўзбекро ташаккул дода, ғояҳои ҷадидиро дар шеър, асарҳои саҳнавӣ ва дар амалия ҳамчун як шахси хеле бузург таблиғ кардааст, – иброз медорад ҳамсуҳбатам.

Бино ба гуфтаҳои Г.Саидғаниева «Маҷмўаи пурраи асарҳо»-и ў дар яке аз сомонаҳо эълон шудааст. Пас, имрўз бояд аз имконияти платформаҳои онлайн ва муҳити рақамӣ барои таблиғи эҷодиёти Ҳамза самаранок истифода бурд. Агар ин масъала дар сатҳи сиёсати давлатӣ баррасӣ шавад, таблиғ ва таваҷҷуҳ ба Ҳамза хеле афзоиш хоҳад ёфт.

(Давомаш дар саҳ.4).

АЗ ҲАЁТИ АДИБОНИ БУЗУРГИ ҶАҲОН

ЛАВҲАҲО АЗ РӮЗГОРИ ҶЕК ЛОНДОН

Дар ҷаҳон нависандагони маъруфе, ки истеъдоди онҳо дар сатҳи истеъдоди Ҷек Лондон аст, бисёранд, вале на ҳамаи онҳо маҳорати худро аз пайи ҷамъ овардани пул равона карда тавонистаанд. Аммо нависандаи амрикоӣ Ҷек Лондон (1876-1916) ҳанӯз дар замони зиндагиаш машҳур ва фавқулодда муваффақ гардида, асараш ба ӯ на танҳо шуҳрати ҷаҳонӣ, балки сарвати зиёд низ овардаанд. Ӯ чун як адиби нисбатан барҷастаи амрикоӣ қисмати зиёди умри худро сарфи ҳунари нависандагӣ кард ва чандин шоҳкорҳои асил офарида ба муосирони худ ва наслҳои оянда тақдим дошт.

Модари Ҷек, вақте ки ӯ дар батнаш буд, дар як ҳолати рӯҳафтодагӣ қасд кард, ки худро бипарронад, зеро шавҳари никоҳии ӯ вайро маҷбур мекард, ки исқоти ҳамл (аборт) бикунад.

Инчунин модари нависандаи оянда ба арвоҳпарастӣ (спиритизм) рағбат дошт ва таъйид мекард, ки бо пешвои ҳиндуён рӯҳан алоқаманд аст.

Ба сабаби мушкилоти оилавӣ падари Ҷек Лондон писари худаш будани ӯро инкор кард. Номи аслии нависанда Ҷон Гриффит Чейни аст.

Дар 17 соли фаъолияти адабии худ Ҷек Лондон 20 роман, 3 намоишнома ва бештар аз 200 ҳикоя эҷод кард.

Ҷек Лондон дар айёми наврасии худ бисёр кор мекард. Дар ҷавониаш ӯ чӣ корҳое накард – фаррош ҳам шуду фурӯшанда ҳам, дар корхонаи консерва низ заҳмат кашид, кӯшиш мекард, ки бештар пул кор кунад.

Ду зан барои Ҷек Лондон аз давраи кӯдакӣ то охири умраш нақши муҳим доштанд. Якеи онҳо Вирҷиния Прентисс, канизаки собиқи Флора Веллман (модари нависанда – **Т. Ҳ.**) буд, ки баъд аз таваллуди Ҷек модараш чанд муддат ӯро барои нигоҳубин ва тарбият ба вай супурд. Дигараш Элиза Лондон буд, ки духтари калонии падарандари Ҷек — Ҷон Лондон, ки охири соли 1876 Флора бо ӯ издивоҷ карда буд, ба шумор омада, дӯсти содиқ ва фариштаи нигаҳбони нависанда буд. Мутаассифона, худи Флора низ ҳамеша нақшаҳои зуд сарватманд шуданро мекашид ва ин ҳирсу ҳаваси бепояи ӯ ҳама саъю кӯшиши шавҳарашро, ки дар давраи бӯҳрони сахти иқтисодӣ бо фермерӣ машғул будан мехост, барбод доданд.

Пас аз он ки модари ӯ бори дувум ба иштирокдори ҷанги шаҳрвандӣ Ҷон Лондон издивоҷ кард, Ҷеки хурдсол аз ҷониби падарандараш ба фарзандӣ пазируфта шуд ва насаби худро аз Чейни ба Лондон табдил дод.

Дар ҳаждаҳсолагиаш ӯ як моҳро дар зиндон ба сар бурд. Сабаби маҳбусиаш иштироки ӯ дар як исён буд.

Ҷек Лондон натанҳо барои калонсолон, балки барои кӯдакон низ асарҳо менавишт. Яке аз машҳуртарин китобҳои барои бачаҳо навиштаи вай маҷмӯаи «Ҳикояҳои Шимол» мебошад.

Соли 1900 Ҷек Лондон бори нахуст ба Бесси Маддерн – арӯси дӯсти ҳалокшудааш издивоҷ кард.

Ҷек Лондон дар муддати нисбатан кӯтоҳи фаъолияти эҷодиаш зиёда аз 50 китоб навишт. Повесту ҳикояҳои ӯ ба бисёр забонҳои дунё тарҷума шуда то имрӯз дар рафи дӯконҳои китоб ба фурӯш мераванд.

Солҳои зиндагии Ҷек Лондон ба давраи «васвасаи тилло» рост омаданд. Баҳори соли 1897 ба сари ӯ низ ин савдо омада, ба Аляска равон шуд. Аммо бо ин роҳ бой шудан ӯро муяссар нагардид.

Китобҳои Ҷек Лондон бо забони содаи гуфторӣ навишта шудаанд. Шояд аз як ҷиҳат маҳз ба сабаби содаву фаҳмо буданашон асарҳои ӯ ин қадар шуҳрат пайдо карданд.

Нерӯи кории Ҷек фавқулода баланд буд, дар паси мизи нависандагӣ ӯ метавонист дар як шабонарӯз то 15 соат нишинад.

Ҷек Лондон маблағи кофӣ ҷамъ карда, қарор дод. ки фермери намунавӣ шавад ва бо ин мақсад барои худ замини кишт бихарид. Аммо чун аз давраи бачагӣ соҳибкорӣ ба табиати Ҷек бегона буд, хоҷагӣ зарари калоне дид ва лозим омад бо заҳмати зиёди нависандагӣ қусури онро барорад.

Дар таърихи мавҷудияти Иттиҳоди Шӯравӣ китобҳои ӯ бо теъдоди 77,153 милён нусха ба чоп расидаанд, ки ин адади хеле бузург аст.

Дар байни дигар шахсони машҳури олам Ҷек Лондон ба қадри кофӣ шинохтаву маъруф буд. Лев Толстой китобҳои ӯро дар китобхонаи худ маҳфуз медошт, ӯро инчунин Есенин ва Грин дӯст медоштанд, дар баъзе асарҳои Маяковский бошад, таъсири ӯ эҳсос мешавад.

Ҷек Лондонро нахустин нависандае медонанд, ки тавассути фаъолияти адабии худ беш аз милён доллар ба даст овардааст.

Ҷек Лондон бар асари истеъмоли зиёди доруҳои пуртаъсири таскинбахш фавтидааст. Ҳеч кас то ҳол дақиқан намедонад, ки ин ҳодисаи тасодуфӣ буд ва ё худкушӣ.

Тарҷумаи **Т. ҲАСРАТОВ.**

ҲУТЕ ВА ҲОФИЗ

Дар адабиёти дунё камтар ном метавон ёфт, ки ба андозаи номи Ҳуте шуҳрати ҷаҳоншумул дошта бошад. Дар таърихи адабиёти Олмон азамати ин шахсият ба қадрест, ки ҳама шуарову удабои дигари ин кишвар ба он ки теъдодашон хеле зиёд аст, таҳтушшуъои ӯ қарор гирифтаанд.

Иоҳан Волфганг Ҳуте соли 1749 дар Франкфурт таваллуд шуда, соли 1833 дар Веймар даргузаштааст. Шоир, нависанда, файласуф, драманавис, ҳуқуқдон, мушовири салтанат, устоди улуми табиӣ, гиёҳшинос, табиб ва физикдон буд.

Ҳуте дар охири ҳаёти адабии худ таҳти нуфузи афкору ақоид ва фалсафаи Ҳофизи Шерозӣ машғули эҷод буд. Ин ишқу шефтагии аҷиби Ҳуте ба Ҳофиз, ки дар таърихи адабиёти Олмон ва дунё аз он баҳс мешавад, ёдгори адабии бузурге барҷой гузошт, ки «Девони Шарқиву Ғарбӣ» ном дорад ва аз олитарин асари манзуми адабиёти олмонӣ ба шумор меравад. Ин асар аз ҷониби Ҳуте то кунун бузургтарин муаррифии Ҳофиз дар назди миллионҳо мардуми мағрибзамин аст.

Инак, суханони Ҳутеро дар сифати Ҳофиз пешорӯйи хонандагони арҷманд мегузорем:

«Эй Ҳофиз, сухани ту ҳамчун абадият бузург аст, зеро онро оғозу анҷом нест. Каломи ту чун гунбади осмон танҳо ба худ вобаста аст ва миёни нимаи ғазали ту бо матлаъ ва мақтаъаш фарқе наметавон гузошт, чун ҳамаи он дар ҳадди камол аст.

Ту он сарчашмаи файёзи шеъру нишотӣ, ки аз он ҳар лаҳза мавҷе аз паси мавҷи дигар берун метаровад. Даҳони ту ҳамвора барои бӯса задан ва табъат барои нағма сурудан ва гулӯят барои бода нӯшидан ва дилат барои меҳр варзидан омода аст.

Агар ҳамаи дунё ба сар ояд, орзу дорам, ки танҳо, эй Ҳофизи малакутӣ, бо ту ва дар канори ту бошам ва чун бародари ту дар шодиву ғамат ширкат кунам. Ҳамроҳи ту бода нӯшам ва чун ту ишқ варзам, зеро ин ифтихори ману мояи ҳаётам аст.

Эй табъи сухангӯи ман, акнун ки аз Ҳофизи малакутӣ илҳом гирифтаӣ, ба нерӯи худ нағмасароӣ кун ва оҳанги ногуфта пеш ор, зеро имрӯз пиртару ҷавонтар аз ҳамешаӣ».

Таҳияи **Э. СОБИР.**

ҲАМЗА – АДИБ ВА ДРАМАТУРГИ БАРҶАСТА

(Аввалаш дар саҳ.3).

– Вақте ки кас дар бораи ҷадидҳо фикр мекунад, бояд симои Ҳамза низ пеши назар ояд. Насли ҷавони имрӯза ӯро намешиносад. Дар аввали солҳои 90-ум асарҳои Ҳамза дар силсилаи «Адабиёти ҷадид» нашр шудаанд, аммо дар солҳои охир Ҳамза фаромӯш шудааст, – бо таассуф изҳор дошт Г.Саидғаниева, – бояд истеъдоди Ҳамза Ниёзӣ дар навиштани асарҳои драмавӣ ва ҳаҷвӣ мавриди зикру таблиғ қарор гирад. Осори ӯ мисли «Ҳаёти талх ё қурбониёни ишқ» иборат аз 4 парда (1916), «Бой ва хидматгор» иборат аз 4 парда (1918), сегонаи «Фоҷиаи Лошмон» иборат аз 5 парда (1916-1919), «Кӣ ҳақ аст?» мазҳакаи иборат аз як парда (1918), «Ҷазои туҳматгарон» мазҳакаи иборат аз ду парда (1920), «Парвандаи қозиёни гузашта ё найранги Майсара» мазҳакаи иборат аз се парда ва ғайра барои тамоми давру замон ҳамчун намоишномаҳои қобили таваҷҷӯҳ эътироф гардидаанд.

Театре, ки Ҳамза Ҳакимзода Ниёзӣ асос гузоштааст, ҳунармандони бузургеро ба монанди Лутфихонум Саримсоқова, Ҳалима Носирова, Набӣ Раҳимов, Ҳамза Умаров, Алихон Умаров, Муродҷон Аҳмедовро тарбия кардааст. Минбаъд низ он ҳамчун маскани омӯзиши ҳунари баланди актёрӣ барои даҳҳо нафар ҷавонон, ки ба ҳунарпешаҳои маъруф табдил ёфтаанд, хидмат намуд ва ҳоло бо номи онҳо мардуми кишвар ифтихор мекунанд.

Мирасрор АҲРОРОВ,
хабарнигори «Овози тоҷик».

СЕ ҒАЗАЛ АЗ «ДЕВОНИ НИҲОН»-И ҲАМЗА

Дило, ғофил машав ҳаргиз, нигар авзои дунёро,
Шумор имрӯзро фурсат, маҳӯр андӯҳи фардоро.
Дар ин ҷодуйи каҷпаҳлу фиреби сад ҳазоронест,
Куҷо бигзошт Луқмону Сикандар дори Синоро.
Макун асрори худ зоҳир ба назди ҳар касу нокас,
Кушоди ғунчаҳо орад хазони барги зеборо.
Мазан дар ҳар куҷо оҳу фиғон монандаи булбул,
Ки созӣ оқибат бо сар қафас рӯйи чаманҳоро.
Ҳазорон беҳ хамӯшидан ва гар хуни ҷигар гардӣ,
Ки орад лола бо сад доғ сайри файзи саҳроро.
Гуҳар пайдо кунад дар вақти худ як қатраи найсон,
Чӣ ҳосил аз шитоби абри борон санги хороро.
Сукуте беҳ бувад ҳар дам, Ниҳон, аз носазо гуфтан,
Кушода моҳиён лаб мекунад хун оби дарёро.

***

Он парӣ абрӯкамон, оҳуи чашмаш масти хоб,
Ҳеч парвое надорад бар мани мискин, хароб.
Аз шарори оташи ишқаш ҷигарҳо сӯхта,
Мебарояд аз димоғам ҳар нафас бӯйи кабоб.
Ҳеч кас дар фурқати он шӯхи золим – муғбача,
Рӯзҳо девонагӣ, шабҳо набошад дар азоб.
Кист ҳосил мекунад аз васли ӯ як дам мурод,
Ҳар касе ошиқ шавад, он дам ба марг орад хитоб.
Сар ба бахти остон қурбони хокаш кардаам,
Рӯ наметобам, ки ман аз ханҷари он заҳртоб.
Хилвате шуд гуфтам, эй барно, мусалмонӣ куҷост?
Ту чаро раҳме надорӣ ё намехоҳӣ савоб?
Бо табассум гуфт ӯ дар гӯши ин мискин Ниҳон:
«Ҷон бигӯ, ҷонон маҷӯ, аз ҷон гузар, ҷонон биёб.»

***

Дар шаби торики ман он моҳи тобонам куҷо?
Ту куҷою дил куҷо, ё ҷони ҷононам куҷо?
Сӯхтан аз шавқи худ парвои ин парвона нест,
Ман куҷо дар зулматам, шамъи шабистонам куҷо?
Аз фиғону нолаам мурғони субҳ озурдаанд,
Гӯ ба ман, эй субҳ, он хуршеди рахшонам куҷо?
Қатраи абр оварад дар ҳар куҷо сабзи чаман,
Ин қадар аз чашмҳои абри найсонам куҷо?
Кай шавад хушнуд як дам дил дар ин мотамсаро,
Ин куҷою он куҷо, лабрези хандонам куҷо?
Эй табиби нохирад, кардан даво кори ту нест,
Ту куҷо, Луқмон куҷо, бо дард дармонам куҷо?
Дар ғами бечорагӣ дар ҷанг дандонам ба санг,
Орзуи дил куҷо, ё айши давронам куҷо?
Чашм бикшо оқибат бар хок мегуфтӣ, Ниҳон,
Ёру дӯстонам куҷо, ин умри бӯстонам куҷо?

Омӯзгори мактаби мусиқӣ ва санъати наврасони ноҳияи Бӯзатови Ҷумҳурии Қароқалпоқистон Улдавлат Сарсенбаева туфайли муҳаббат ба санъат ва меҳнатдӯстиаш дар байни ҷамоа обрӯ пайдо кардааст.

Ӯ дар озмун-азназаргузаронӣ ва ҷашнвораҳое, ки дар сатҳи Ҷумҳурии Қароқалпоқистон ва мамлакат баргузор мешаванд, ширкат ҷуста комёб мегардад. Аз ҷумла, Сарсенбаева дар озмуни «Ситораҳои нави Ӯзбекистон», ки соли 2023 Вазорати фарҳанги Ӯзбекистон созмон дода буд, иштирок намуда, ғолиби номинати «Беҳтарин бахшии ҷавони сол» гардида буд.

Ӯ бо нишонҳои сарисинагии Қароқалпоқистон ва соли 2025 бино ба Фармони Президенти Ҷумҳурии Ӯзбекистон барои меҳнати пурсамараш дар сохтори таълиму тарбия бо медали «Шуҳрат» сарфароз гардонда шудааст.

Дар акс: Улдавлат Сарсенбаева *дар ҳалқаи шогирдони худ.*

Аксбардор: М. ҲАБИБУЛЛОЕВ (ӮзА).

Санҷиши қалам

РӮЗЕ, КИ ОФТОБ ДИГАР ХЕЛ ТУЛӮЪ КАРД...

(Ҳикоя)

Субҳ. Офтоб аз паси кӯҳҳо оҳиста-оҳиста сар бардошта, гӯё бо эҳтиёт пардаи осмонро канор мезад. Нураш мисли обшори меҳр ба рӯйи замин мерехт ва табиатро бедор мекард.

Аввалҳои моҳи исфанд буд. Барфҳо об шуда, қатра-қатра мисли ашки шодӣ аз лаби бомҳо мечакиданд. Дарахтон чун арӯсон либоси сафеди гул ба бар карда буданд. Сабзаҳо қолии сабзи нарме буданд, ки дар рӯяш гулҳо чун ситораҳо дар осмони шаб медурахшиданд. Насими баҳорӣ бӯю таровати заминро интишор медод. Ҳама ҷо пур аз шодиву нишот буд, гӯё ҷаҳон аз нав оғоз мешуд.

Мо ҳам мисли ҳаррӯза аз хоб бедор шудем. Модарам, баъд аз хондани намози бомдод, дар рӯйи суфа барои нонушта дасторхон омода мекард. Бӯйи нони гарм ва чойи хуштамъ ҳавлиро пур карда буд. Ҳама ба сари дасторхон нишастем. Азбаски ҳавлии мо рӯ ба рӯйи ҳавлии бобоям буд, падарам ӯро барои тановули ширу равған даъват кард.

Бобоям омад... Аммо он рӯз дар чеҳрааш сири дигаре, аниқтараш хавотирӣ нуҳуфта буд. Нигоҳашро гӯё аз мо мегурезонд. Ин ҳолати ӯро аз ин пеш надида будем. Зеро ӯ одатан бо дӯстонаш бисёр менишаст, бештари вақти худро бо онҳо мегузаронд. Он рӯз ҳам мисли ҳамеша, назди дӯстонаш рафт. Вале ҳеч кас гумон надошт, ки бо ин рафтан моро ба ғафлат мегузораду умраш хотима меёбад.

Ман он вақт дар синфи дувум мехондам, духтарбачае будам, ки дунёяш аз бозиҳои кӯдакона иборат. Аз ғаму ташвишҳои зиндагӣ хабар надоштам. Соат аз дувоздаҳи рӯз гузашту ман барои ба мактаб рафтан омодагӣ гирифтам. Ниҳоят, ҷониби мактаб роҳ пеш гирифтам. Гӯё ҳама ҷо хомӯш буд. Кӯчаҳо ором... Мили соат ҳам болои 13:10 қарор гирифту дарс оғоз ёфт...

Ҳанӯз дарсҳо ба поён нарасида, муаллим даст ба китфам нарм гузошту гуфт: «Сабур бош, ту бояд ба хонаатон биравӣ...»

Ҳангоме ки ба кӯчаамон наздик шудам, манзараи аҷиберо дидам. Мошинҳо қатор, одамон бисёр... ҳатто ҷойи роҳ рафтан набуд. Мисли парандае, ки дар қафас худро ба ҳар сӯ мезанад, дилам сахт ба тапиш даромад.

Фаҳмидам, ки ҳама дар ҳавлии хонаи бобоям ҷамъ омадаанд. Аз тиреза ба дарун нигоҳ кардам, вале касеро равшан надидам. Ҳавлӣ пур аз одам буд. Яке ҳис кардам, ки фоҷиае рӯй додааст.

Офтобе, ки саҳар бо табассум тулӯъ карда буд, акнун гӯё бо андӯҳ ба паси кӯҳҳо фурӯ мерафт. Нураш мисли хайрбоди охирин дигар гарм набуд.

Вақте модарам парда аз рӯйи ҳақиқат бардошт, ашкҳоям шашқатор ҷорӣ шуданд. Ман ҳайрон мондам. Фақат дар дилам мегуфтам:

«Чӣ тавр?.. Саҳар хуб буданд-ку?.. Чаро ин гуна шуд?..»

Гӯё кабӯтари сафеди дилам якбора парид ва осмони вуҷудам холӣ монд.

Ман ҳанӯз аз меҳри бобоям сер нашуда будам... Хотираҳо як-як аз пеши чашмам мегузаштанд: ҳар сухан, ҳар табассум, ҳар нишасташон...

Он рӯз бароям шумтарин рӯзи ҳаётам буд. Рӯзи субҳаш мисли ид оғоз ёфта шоми дардзое дошт.

Осмони рӯзи дигар осмони дирӯза набуд: гӯё шаб тамоми рӯшноиро бо худ бурда бошад, ранги хокистарӣ дошт. Ман бо ҳамроҳии модарам ба ҳавлии бобоям рафтам. Ҳаво мисли диле, ки пур аз гиря аст, вазнин буд.

Ба дастам яке аз либосҳои бобоямро доданд. Дар воҳаи Сурхон чунин расм аст, ки ҳангоми фавтидани инсон наздикон либосашро гирифта, бо нолаю фарёд аз пасаш мераванд. Гӯё бо он порчаи матоъ мехоҳанд охирин бӯйи азизашонро эҳсос кунанд.

Ман ҳам куртаи бобоямро ба сина фишурда, ба сӯйи хонае, ки тобуташон он ҷо буд, раҳсипор шудам. Либос дар дастонам мисли бадани бобоям гарм буд. Бӯяшонро эҳсос мекардам: бӯйи меҳрубонӣ, бӯйи оғӯши амн...

Дар роҳ қадамҳоям суст шуданд. Гӯё замин намегузошт, ки пеш равам. Садои нолаҳо мисли мавҷҳои дарёе, ки ба соҳил бархӯрда, бармегарданд, аз дур ба гӯш мерасиданд. Бари кӯча пур аз гиря буд.

Вақте ба роҳрав даромадам, занҳо бо ашк ва фарёд давра зада, нишаста буданд. Нолаи онҳо мисли боде буд, ки баргҳои тирамоҳиро парешон мекунад. Ман бо либоси бобоям наздик шудам. Ногоҳ ашкҳоям боз ҷорӣ шуданд, ин дафъа мисли селе, ки дигар пеши роҳашро чизе намегирад.

Ба тобут нигоҳ кардам... Дилам ларзид. Гӯё қисме аз вуҷудам дар он хобида бошад.

Либосро сахттар ба синаам фишурдам. Мехостам бигӯям:

«Бобоҷон, баргардед... Ман ҳоло кӯдак ҳастам... Ман ҳоло ба шумо ниёз дорам...» Аммо садоям дар гулӯям гиреҳ хӯрд.

Он рӯз ман бори аввал маънои ҷудоиро фаҳмидам. Бори аввал дарк кардам, ки баъзе рафтанҳо бозгашт надоранд...

Ва он рӯз дили кӯдаконаам ба андозаи як дарди гарон бузург шуд.

Вақте маро аз он ҷо баровmarданд, аз миёни нолаҳо садое баланд шуд: «Бобояш инро бештар дӯст медоштанд...»

Ин сухан мисли ханҷаре нарм ба дилам нишаст. Албатта, ҳамин тавр буд... Бобоям ҳар гоҳ маро медиданд, чашмонашон пур аз нур мешуд.

Ба рӯйи ҳавлӣ баромадам. Атрофро назар кардам. Хешу ақрабо, ёру бародарон, писарону духтарон ва момои меҳрубонам гирди ҳам омада буданд. Онҳо пушту камари якдигарро дошта, гӯё сутунҳои як бинои фурӯрафта бошанд, ба ҳам такя мекарданд, то аз сангинии дард наафтанд. Ашкҳояшон мисли борони пайдарпайе, ки аз осмони андӯҳ фурӯ мерезад, беист мерехтанд.

Дар як гӯшаи ҳавлӣ падарам нишаста мегирист. Нигоҳаш холӣ, китфҳояш хам, гӯё кӯҳи солҳои дароз устувор истода яке дарз пайдо карда буд.

Ман ба назди амакам рафта гарданашро ба оғӯш гирифтам. Бо дастони кӯдаконаам мехостам бори андӯҳашро сабук кунам. Намедонистам чӣ бигӯям. Гӯё мехостам бо меҳри содаи кӯдаконаам ба ӯ тасаллӣ бахшам...

Ногоҳ садое баланд шуд. Тобутро ба рӯйи ҳавлӣ бароварданд. Он лаҳза дилам мисли тире аз камон ҷаст – тез, дарднок, беист. Намози ҷаноза хонда шуд. Садои дуоҳо бо гиряҳо омехта, ба осмон мерафт...

Ва баъд... гирифтанду рафтанд.

Ҳавлие, ки дирӯз пур аз қаҳқаҳаҳои бобоям буд, имрӯз холӣ, бесадо буд. Деворҳояш ҳам гӯё мотам доштанд.

Аз ҳамон рӯз ба баъд, ҳар баҳор вақте барфҳо об мешаванду дарахтон гул мекунанд, дилам ғайриихтиёр ба ҳамон рӯз бармегардад. Ба рӯзе, ки субҳаш мисли ид оғоз ёфта буд. Аммо шомаш маро бо дарди ҷудоии абадӣ ошно кард. Он рӯз кӯдакии ман бо бобоям дафн шуд. Ва ман нофаҳмида, якбора бузург шудам.

Бобоям барои мо мактаби инсонгарӣ низ буданд. Аз эшон омӯхтаем, ки инсон бояд пас аз худ номи нек боқӣ гузорад, зеро умр мегузарад, некӣ мемонад.

Сония РАВЗАТУЛЛОЕВА,
донишҷӯйи ДД Самарқанд.

Овози тоҷик
МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир
Шерпӯлод ВАКИЛОВ

Рӯзнома ҳафтае ду маротиба: рӯзҳои чоршанбе ва шанбе чоп мешавад.
Рӯзнома дар компутерхонаи идора ҳарфчинӣ ва саҳифабандӣ гардид.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи чопи ду интервалӣ ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рӯзнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рӯзнома 25 июни соли 2008 дар Оҷонсии матбуот ва ахбороти Ӯзбекистон таҳти рақами 0003 ба рӯйхат гирифта шудааст.
ISSN 2010-7757
Индекси нашр — 170 . Фармоиши 2 Г-428.
Адади нашр 2059. Ҳаҷм 2 ҷузъи чопӣ.
Усули нашр — офсет, андозаи А-2.
1 2 3 4 5 6

Муҳаррири навбатдор:
Т. Тӯхтаев.
Саҳифабанд-дизайнер:
Х. Тӯхтаева.
Мувофиқи ҷадвал — 21.00
Ба чоп супурда шуд — 23.30

Нишонии мо:
100011 ш.Тошканд, кӯчаи Навоӣ, 30, ошёнаи 4.
Телефонҳо: қабулгоҳ: +998555200337;
Котибот +998555200336.
Факс: +998555200337.
сайт http://ovozitojik.uz/, e-mail: ovozitoj@umail.uz, ovozi@list.ru
Индекси обуна 170.
Матбааи табъу нашри Ширкати саҳҳомии «Шарқ».
Нишонии корхона: кўчаи Буюк Турон, хонаи 41.